

TÁRSULATI ÜGYEK.

Szakülés 1891 november 18-ikán. Dr. Ónodi Adólf egy. m.-tanár »Az orrüregről« tartott előadásában számos fagyasztva metszett készítményen és fotográfiákon mutatta be az orrüreg bonyolult szerkezetét. Egy-két évtizede, hogy a buvárlat az orrüregre és bajaira gondot fordít. Markuszovszky volt az, ki egy kiváló tudósunknál alkalmazta először az orrtükröt, és nála polipot derített fel. Fejtegeti az orrlégzés fontosságát, mi által az orrüregben a porzemeccskék visszatartatnak, a beszívott levegő nedvesebbé és melegebbé válik, és pedig annál melegebbé, minél hidegebb a küllevegő. Zavart orrlégzéssel a gyermekek visszamaradnak a fejlődésben, a csecsemő nem bír táplálkozni. A tanuló ifjuság orrlégzészavarai korlátozzák a tanuló és figyelő tehetségét. Végül vázolja az orrbajok fontosságát és a részleteiben is kiművelt orrgyógyászat áldásos hatását.

Dr. Lichtenberg Kornél egy. m.-tanár »A színes hallás«-ról tartott előadást. A színes hallás abból áll, hogy nemcsak az emberi hang, de más hangforrás is nem egyedül hangérzést, hanem állandóan ugyanazon hang ugyanazon színérzést hozza létre. Erről a témáról eddig nagyon kevés van közölve; nálunk Lichtenberg az első, a ki ezt tanulmányozta és ismerteti. A különféle közleményekből kivethető, hogy a zörej gyenge színű képet ad. Az emberi hang élénkebb fényvel felel; a mássalhangzók sötét színt váltanak ki, míg a magánhangzók brillans kolorációba csapnak át. A hang e hatása többnyire barna, sárga, szürke, kék és fehér (a vakító fehérig) szokott lenni chromatikus hallású embereknél. Az okát e természeti tüneménynek tudományosan még nem lehet megállapítani, mert még kevés róla a tapasztalat, de az tény, hogy nemcsak a szemmel, hanem a fül közbenjárásával is lehet látni.

Dr. Kövesligethy Radó egy. m.-tanár »A három test problémája« czímen tartott előadást, fejtegetve, hogy valamely égi test pályáját csak akkor bírjuk kiszámítani, mikor csak két test hat rá; bővebben foglalkozott a perturbációk elméletével.

Választmányi ülés 1891 november 18-ikán. Lengyel Béla első titkár felolvassa Ilosvay Lajosnak a mult közgyűlésen tett indítványa szerint szakosztályok alakítása ügyében kiküldött bizottság jelentését.

1. A bizottság szükségesnek látja, hogy a Társulat keretén belől mód és alkalom szolgáltatások szakszerű közlemények előterjesztésére, vonatkozzanak azok akár eredeti megfigyelésekre, akár a külföldi szakirodalomban megjelent értekezésekre; továbbá, hogy ezzel kapcsolatban alkalom szolgáltatassék a szakembereknek egymással való fesztelen érintkezésre és tudományos eszmecserére.

2. E célból javasolja: léptetessenek életbe szakértekezletek (tudományos konferenciák), melyeken a szakférfiak megjelenvén, előterjesztéseiket megtehessek és fölöttök eszmecserébe bocsátkozhassanak.

3. Tekintettel arra, hogy a geológiai és fizikai társulat, tudományzakaikban a fentjelzett irányban működnek: a K. M. Természettudományi Társulat keretén belől egyelőre négy tudományzakkból kellene szakértekezleteket szervezni. Ezek:

Élettan, állattan, növénytan, chemia, és ezzel kapcsolatban mineralógia.

4. Minden szakcsoport elnököt és jegyzőt választ. Előbbi az összejöveteleken a diskussziót vezeti; utóbbi gondoskodik arról, hogy az összejöveteleken elegendő tárgy legyen előterjeszthető, jegyzőkönyvet vezet s a kinyomtatásra szánt értekezések, közlemények, ismertetések stb. kéziratát a Természettudományi Közlöny szerkesztőinek beszolgáltatja. A jegyző a Társulat pénztárából évenként 100 frt tiszteletdíjban részesül.

5. Minden tudományzakkból havonként egy, szükség esetén több összejövetel tartatik, melyre a szaktársakat a jegyző hívja meg.

6. Mind a négy szakértekezellet hivatalos közlönye a Természettudományi Közlöny és a Pótfüzetek.

7. Az eddigi természettudományi társulati szakülések a jövőben is fentartatnak.

A választmány a bizottság jelentését és javaslatát helyeselve tudomásul veszi, az értekezletek kihirdetésének módját az egyes

szakértekezletekre bizza és bevándorónak tartja a szakértekezletek megalakulását.

Kapcsolatban ezzel előterjeszti, hogy a növényteni szakcsoport megalakult, elnökül Jurányi Lajost, alelnökül Klein Gyulát és jegyzőül Mágócsy-Dietz Sándort választván. — Örvedetes tudomásul szolgál.

A titkár jelenti, hogy a növényteni zárt pályázatra a kitűzött határidőig egy pályamunka érkezett be, czime »A Charafélék« 12 rajzmelléklettel; jeligeje »Kutassuk az igazat«.

A pályamunka a növényteni bizottságnak adatott ki bírálatra. — A választmány a jelentést tudomásul vehén, az elnök a jeligés levélkét egy külön levélborítékba tette s a maga és a társulat pecsétjével lezárta.

A titkár előterjesztést tesz a f. évi februáriusig tartandó ülésekről. — Örvedetes tudomásul szolgál. (L. a novemberi füzet borítékán.)

Az elnök jelenti, hogy az »Emlékkönyv«, mellyel a Társulat ötvenéves fennállását akarja megülni, nehezen készül el a határidőre, mert a kétszer is meghosszabbított határidőn túl még jelenleg is folyton érkeznek újabb dolgozatok. — A választmány elhatározza, hogy az »Emlékkönyv« biztos megjelenése érdekében minden dolgozat, mely későn érkezett, az Emlékkönyvbé fel ne vétessék, hanem akár a Közlönyben, akár a Pótfüzetekben jelenjék meg azon megjegyzéssel, hogy »az Emlékkönyvbé volt szánva«.

Lengyel István irodaigazgató előterjeszti a földhitelintézet három átiratát; az első és második átiratban tudatja, hogy a Társulat számára lejárt szelvényekért 1154 frt 5 kr. iratott a számadása javára, és hogy 2000 forint névértékű záloglevelek kihuzattak, melyek helyébe újak vásároltatván, a harmadik átiratban értesít, hogy a vásárolt 2300 frt névértékű zálogleveleket a Társulat papírállományához csatolta.

Ugyancsak az irodaigazgató előterjeszti a Forgó Tőke pénztári állását október végén. — Örvedetes tudomásul szolgál.

A titkár kéri a választmányt, hagyáná jóvá, hogy a jövő évtől kezdve a Pótfüzetek egy hónappal későbbben, azaz februáriusban, májusban, augusztusban és novemberben jelenjenek meg, a mennyiben a mostani megjelenés az év elején félreértésekre ad okot. — A választmányt ez előterjesztést helyeslőleg tudomásul veszi.

A titkár jelenti, hogy az országos segélyből megjelent Pungur Gyulától »A magyarországi tücsökfélék természetrajza«. — Tudomásul vétetik.

A. titkár jelenti, hogy Dr. Fröhlich

Izidor egy tanár Budapesten 200 frttal a pártoló tagok, Dr. Lichtenberg Kornéle m. tanár, poliklinikai főorvos Budapesten, 100 forinttal és Dr. Preysz Kornél egyet. h. tanár Kolozsvárott 60 frttal az örökítő tagok sorába lép. — Örvedetes tudomásul szolgál.

A jegyző felolvassa az utolsó választmányi ülés óta a könyvtárba beérkezett ajándékkönyveket, melyek a következők: Gróf Andrásy Manó, »Utazás Kelet-Indiákon«, Horváth Géza ajándéka; Dr. Chyzer Kornél »Füzdőink multjáról, jelenéről és fejlődésük eszközeiről« és »Néhány újabb füzdőnköről«, szerző ajándéka; Veress Endrőtől egy román nyelvű füzet és az ő révén Kónya Sándortól kilencz román nyelvű füzet. — Köszönettel vétetnek.

A titkár mélyen elszomorodva jelenti, hogy az utolsó választmányi ülés óta hét rendes tag haláláról értesült; elhunyt: Dr. Hirschler Ignác főrendiházi tag Budapesten, a ki 1873 óta sok éven át választmányi tag volt s az élettan köréből több előadást tartott; ifj. gróf Batthyány Géza Budapestről; Goics László kir. közjegyző, Mezőkövesden; Hegedűs Zsigmond törvénytészi elnök, Jászberényben; Petrusz Jenő János gazdatiszt, Hajdu-Dorogon; Schumacher György tanító, Karavukován és Szabó Benedek vasúti ellenőr, Debreczenben. — Szomorú tudomásul vétetik.

Kilépéseket jelentették 2-en. — Tudomásul van

A jegyző felolvassa az új tagokul ajánlottakat: Algöver Andor magánzó Rimaszombat, (ajánló Fábry J.); Balázs Dániel gyáros Szabadka, (Balogh K.); Bánóczy Lajos városi lelváltárnok Szentes, (Farkas S.); Binder Béla erdőszakad. hallgató Selmeczbánya, (Vollnhoffer P.); Dr. Dominus Simon ügyvéd Szabadka, (Balogh K.); Fashingner János tanító Nagyfalu, (Újváry M.); Griesz Zsigmond orvoshallgató Budapest, (Konrád B.); Guhr Mihály magánzó Rimaszombat, (Fábry J.); Horváth Ferencz tanító Lesencze-Tomaj, (Újváry M.); Kováts Tivadar okl. gyógyszerész Kézdivásárhely, (Primics Gy.); Marosy Ferencz szobrász Budapest, (Kuszai L.); Pekár Dezső bölcsészettanhallgató Budapest, (Bodola L.); Puskás József gyógyszerész Szatmár, (Újváry J.); Róth Róbert magánzó Rimaszombat, (Fábry J.); Noszlopy Szekőr József okl. gyógyszerész Gyoma, (Simig I.); Tarnay Dezső erdőszakadémiai hallgató Selmeczbánya, (Vollnhoffer P.); a kik mind a 16-an megválasztattak; velők a kik száma 7548-ra emelkedett, a kik közt 184 alapító tag és 147 hölgy van.